

อุทยานไฮเทค

โดย... ดร.พิเชฐ ดุรงคเวโรจน์

อนุสนธิจากงาน World Economic Forum (WEF) ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์เมื่อสัปดาห์ที่แล้วที่ผมได้มีโอกาสไปร่วมด้วย ปรากฏว่ามีหลายเวทีย่อยของการประชุมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและไอซีที ทั้งกลุ่มที่เน้นเรื่องความร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อลดช่องว่างไอซีที (Bridging Digital Divide) ไปจนถึงกลุ่มที่หารือกันในเรื่องการลงทุนแบบ Venture capital ในอุตสาหกรรมใหม่ ๆ

แต่ที่จะเก็บตกมาเล่าให้ฟังในวันนี้ เป็นผลมาจากการประชุมเรื่อง “เขตอุตสาหกรรมไฮเทค” (High Tech Zones) ในระหว่างการประชุม WEF ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกที่เรียกว่า East Asia Economic Summit 2002 ในครั้งนี้

เหตุที่หยิบยกประเด็นการพัฒนาไฮเทคโซนขึ้นมา ก็เพราะว่า รัฐบาลในแถบเอเชียส่วนใหญ่เร่งสร้างเขตอุตสาหกรรมหรืออุทยานไฮเทคกันเป็นการใหญ่ ทั้งนี้ด้วยความหวังว่าจะช่วยพัฒนาขีดความสามารถในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอันจะเป็นผลต่อความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมในประเทศ รวมทั้งเป็นมาตรการในการกระจายความเจริญไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ในกรณีของหลายประเทศที่มีการจัดตั้งอุทยานไฮเทคขึ้นในหลาย ๆ จุดของประเทศ

การประชุมครั้งนี้จึงต้องการเรียนรู้จากบทเรียนของประเทศที่มีประสบการณ์การจัดตั้งและบริหารเขตอุตสาหกรรมไฮเทคซึ่งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น Technology Park, Science Park, Cyberport, High-tech park, Special economic zone เป็นต้น ไปจนถึงชื่อใหญ่ ๆ อย่าง Supercorridor ของมาเลเซีย นอกจากนี้ยังสนทนากันด้วยเรื่องความเชื่อมต่อระหว่างมหาวิทยาลัยหรือสถาบันวิจัยกับอุตสาหกรรม โดยเล็งผลเลิศว่าผลการหารืออาจนำไปสู่กลเม็ดเด็ดพรายของการสร้างตัวคุณหรือสูตรการปรับปรุงให้ประเทศต่าง ๆ นำกลับไปประยุกต์ใช้

ฮ่องกงเป็นตัวอย่างที่น่าสนใจแห่งหนึ่งของภูมิภาคนี้ มีอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เรียกว่า Hong Kong Science and Technology Parks ดำเนินงานโดยบริษัทชื่อเดียวกันนี้ ตัวซีอีโอที่ชื่อว่าคุณแทม (C.D. Tam) มีข้อคิดที่น่าฟังในฐานะนักบริหารอุทยานไฮเทค ว่า การที่อุทยานหรือเขตอุตสาหกรรมจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องมีรัฐบาลหัวก้าวหน้า (Proactive government) ซึ่งสนับสนุนปัจจัยทั้งทางด้านการเงินและมาตรการเอื้ออำนวยที่จำเป็น แต่เมื่อให้งบประมาณมาแล้ว คุณแทมมีความเห็นว่ารัฐบาลควรเดินหลีกห่าง ๆ ให้ซีอีโอและบริษัทบริหารแบบเอกชน โดยมีคณะกรรมการบริหารคอยกำกับดูแล ซึ่งในกรณีของฮ่องกงนั้นประกอบด้วยคนจากภาคอุตสาหกรรมและนักวิชาการเป็นส่วนใหญ่ เหลือที่ให้ตัวแทนจากรัฐเพียงหนึ่งเก้าอี้เท่านั้น นอกจากนั้นเขายังเห็นว่าผู้บริหารสูงสุดขององค์กรควรจะมาจากภาคเอกชนที่ไม่ใช่ นักวิชาการมหาวิทยาลัย

สิ่งแวดล้อมของอุทยานไฮเทคที่สำคัญสำหรับคุณแทมคือ การที่ผู้คนในอุทยานหรือแม้แต่คนนอกอุทยานนั้น ควรมาจากพหุชาติ หรือภาษาชาวบ้านว่ามีมนุษย์หลายชาติหลายภาษาร่วมกันทำงานอย่างหลากหลาย อย่าไปจำกัดมากนัก เพื่อให้เกิดการผสมผสานของนวัตกรรมเกิดขึ้นจริง ๆ

อุทยานยังควรเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีการคุ้มครองสิทธิทางปัญญาที่ดี เพื่อให้ผลงานที่ออกมาจากอุทยานนั้นสามารถก่อประโยชน์เชิงเศรษฐกิจได้จริง มิใช่ว่าทำแทบตายแล้วถูกก๊อปปี้ลอกเลียนปนปีหมคในเวลาไม่นาน นักสร้างสรรค์เหล่านั้นอาจหนีไปขายกาแฟกันหมด

ที่เหลื่อก็ควรจะต้งมีการพุ่งเป้าไปที่เทคโนโลยีบางประเภท มิใช่ทำทุกอย่างแล้วไม่เก่งสักอย่างเนื่องจากทรัพยากรมีจำกัด การเลือกเน้นเทคโนโลยี (Technology Focus) อาจเป็นแนวทางสำคัญของความสำเร็จของอุทยานได้ สำหรับตัวกายภาพของอุทยานเองนั้นก็ไมควรจะทำตัวเป็นผู้ประกอบกิจการอสังหาริมทรัพย์ อนึ่ง หากฟังมาไม่ผิดที่ห้องงเขาเก็บค่าเช่ากันตารางฟุตละหนึ่งเหรียญสหรัฐต่อเดือน

อุทยานไฮเทคควรเน้นที่ผลงานวิจัยซึ่งเป็นผลงานวิจัยเชิงประยุกต์ หากเป็นการวิจัยพื้นฐานก็ไมควรไปแย่งงานของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ก็ควรส่งเสริมให้อุทยานมีโครงสร้างพื้นฐานแบบอ่อน ๆ (Soft infrastructure) เช่น ห้องและเครื่องมือฝึกอบรม รวมทั้งอุปกรณ์ที่ผู้ประกอบการรายย่อยสามารถเข้ามาเช่าใช้ได้ เพราะลงทุนเองไมไหว

ยังมีอีกหลายประเด็นที่น่าสนใจ เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างมหาวิทยาลัยกับอุตสาหกรรม สถานที่ตั้ง การตลาด ฯลฯ แต่ทั้งหมดต้องเข้าใจว่า ความสำเร็จของอุทยานไฮเทคขึ้นอยู่กับความสำเร็จของลูกบ้านที่มาเช่าที่ประกอบกิจการเป็นสำคัญ

หมายเหตุ บทความนี้เขียนลงหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ คอลัมน์ “ทางด่วนสายไอที”

เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2545